

Einar Jan O Andreassen
Steineveien 264
8340 Stamsund

Saksbehandler, innvalgstelefon
Magne Hestem, 75 54 79 74

Dispensasjon til utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål - lutzgran og sibirlerk - Einar Andreassen - 56/4 - Vestvågøy

Vi viser til søknad av 26. april om søknad til utsetting av lutzgran og sibirlerk til skogbruksformål, på eiendom 56/4 i Vestvågøy.

Vedtak

Einar Andreassen gis med dette tillatelse til utsetting av 1250 lutzgran og 1250 sibirlerk, totalt 2500 planter, til skogproduksjon på eiendom med gnr/bnr. 56/4 i Vestvågøy kommune, på område avmerket i kart vedlagt søknad. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jfr. naturmangfoldloven § 30.

Vilkår for dispensasjonen:

- Søker plikter å begrense spredning av sibirlerk fra utsettingsområdet. Spredning innen egen eiendom må fjernes av søker. Ved spredning til andre eiendommer må søker om mulig innhente grunneiers samtykke og deretter fjerne spredningen. Hvis eier av annen eiendom ikke tillater fjerning, må spredningen meldes til Statsforvalteren.
- Ved en eventuell overdragelse av eiendom må ny grunneier informeres om tillatelsen og vilkårene som er satt.
- Det skal ikke settes igjen trær (frøtrær) for naturlig foryngelse når bestandet hogges¹.
- Virksomheten/søker skal ha internkontroll. Internkontroll er ordninger som sikrer at søker og eventuelt ansatte har kunnskap om reglene i forskriften, og rutiner som sikrer at forskrift og vilkår blir overholdt. Internkontroll skal vises til ansvarlig myndighet ved forespørsel². Statsforvalteren kan kontrollere at tiltaket er utført etter forutsetningene i tillatelsen³.
- Utplantingen må være gjennomført innen 31.12.2026.

¹ Jfr. forskrift om utsetting av utenlandske treslag § 8

² Jfr. forskrift om utsetting av utenlandske treslag § 10

³ Jfr. forskrift om utsetting av utenlandske treslag § 11

Klagerett

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen er tre uker etter at dette vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom Statsforvalteren i Nordland.

Bakgrunn

Einar Andreassen søker om tillatelse til utsetting av totalt 2500 planter med lutzgran og sibirlerk til skogproduksjon på eiendom 56/4 i Vestvågøy. Utplantingen skal skje på et avgrenset areal som i søknaden er oppgitt til 10 daa. Området er nærmere definert i kart vedlagt søknaden. Arealet er tidligere plantet med sitkagran og bakgrunnen for utplanting oppgis å være lovpålagt forynging i etterkant av hugst. Det oppgis i søknaden at det ikke har vært registrert noe særlig naturlig forynging fra det gamle plantefeltet, til tross for god bonitet i området. Det er i telefonsamtale av 09. mai opplyst at om lag halvparten av de 2500 er tiltenkt lutzgran og halvparten sibirlerk. Denne opplysningen har dannet grunnlaget for antallet i vedtaket. Grunneier opplyser at skiftet fra sitkagran til lutz og sibirlerk er ønsket for å få bedre og brukbar kvalitet på tømmeret som plantes, sammenlignet med sitkagran som stod der tidligere.

Lovgrunnlaget

Utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse fra ansvarlig myndighet. Etter naturmangfoldloven § 30 kan tillatelse ikke gis hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål ble fastsatt ved kongelig resolusjon den 25. mai 2012 med hjemmel i naturmangfoldloven. Miljødirektoratet er ansvarlig myndighet etter forskriften, men Statsforvalteren har fått delegert myndighet til å behandle søknader og gi tillatelser. Forskriftens formål er beskrevet i § 2 og er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet.

Miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 – 12 ligger til grunn for vår vurdering, deriblant føre-var-prinsippet og prinsippet om samlet belastning.

Begrunnelse

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål skal hindre at planting av utenlandske treslag påvirker mangfoldet i naturen negativt. Statsforvalteren har derfor vurdert mulige naturverdier i selve plantefeltene, og om man kan forvente spredning av lutzgran som kan gi uheldige følger for spesielle naturverdier (viktige naturtyper, verneområder eller forekomst av rødlistearter) i områdene rundt plantefeltene.

Generelt om spredningsrisiko for lutzgran:

Lutzgran er en krysning mellom sitkagran og kvitgran som naturlig forekommer i Canada og Alaska og har evne til å formere seg med frø i Norge. I Artsdatabanken sin risikovurdering fra 2018 har lutzgran blitt vurdert til svært høy økologisk risiko (SE). Begrunnelsen er at treslaget har både stort invasjonspotensiale og stor økologisk effekt. Artsdatabanken skriver i sitt faktaark at lutzgran tåler godt skygge og er tilpasset klimaet i Norge. Økologisk sett er den lik sitkagran, men tåler bedre kalde vintre. Lutzgran kan også krysse seg med sitkagran. I Artsdatabanken sin risikovurdering fra 2018 har artene blitt vurdert under ett.

Rapporten Fremmede arter, spredningsveier og økologisk risiko⁴ viser at fremmede arter som er forhåndsutvalgt som produksjonsarter har generelt stor sjanse for å etablere og spre seg. Dette gjelder også bartrær, hvor disse er valgt ut nettopp fordi de er hardføre og vil kunne vokse godt i det norske klimaet. Det er gjennomført et begrenset antall undersøkelser om spredning av utenlandske bartrær i Norge. Undersøkelsene som er gjort viser at etableringspotensialet varierer mellom naturtyper^{5,6,7}. Naturtyper som er åpne og/eller kulturpåvirket, slik som hei, ur, myr og noen typer skog, har høyest potensiale for etablering av utenlandske bartrær. Studier gjort på langdistansespredning av fremmede treslag viser maksimal spredningslengde fra 1 km⁸ til 1,7 km ved vindhastighet på 10 m/s og 3,5 km ved 20 m/s⁴. Hovedtyngden av foryngelsen skjer nær morbestandet, med jevnt avtagende foryngelse ved økende avstand fra plantefeltet. Undersøkelser av kortdistansespredning gjort i Nordland viser at sitka-/lutzgran kan ha en kortdistansespredning opp til omtrent 250 meter på Vestvågøy², Helgelandskysten⁹ og Hadsel kommune³. Spredningsdistansen varierer med topografi, klima og etableringspotensialet til nærliggende naturtyper. Det er også vist at foryngelse fra plantefelt med sitkagran generelt sett avtar fra sør til nord i Norge^{4,6}. Dette er et tema som må studeres nærmere før en kan vite i hvilken grad foryngelsen avtar, og hvordan den varierer i forskjellige klimatiske soner. I fremtiden forventes det at klimaet i Nordland blir mer og mer lik Vestlandets klima, noe som vil kunne øke dagens nivå av foryngelse.

Generelt om spredningsrisiko for sibirlerk:

Sibirlerk har opprinnelig sin naturlige utbredelse i det nordøstlige Russland og er senere innført til Norge for skogbruksformål og som prydtre. Arten er egnet til å formere seg med luftbåren frøspredning i Norge. Det er gjort lite forskning på sibirlerkens evne til spredning og økologisk påvirkning i norske naturtyper og kunnskapsgrunnlaget må karakteriseres som mangelfullt. Artsdatabanken har klassifisert sibirlerk med lav økologisk risiko (LO) på fremmedartslisten da risikoen for uønsket spredning regnes som moderat. Vurderingen oppgis å bære preg av usikkerhet på grunnlag av uregelmessighet i tilgjengelige data. Tilsvarende oppgis sibirlerkens eventuelle påvirkning på naturmangfoldet som (foreløpig) ukjent¹⁰. En tidligere utredning¹¹ gjort av (daværende) direktoratet for naturforvaltning fant allikevel dokumentasjon på at sibirlerkens tilstedeværelse medfører en endring i artssammensetning (insekter). Samtidig er antallet arter karplanter og sopp lavere enn under eksempelvis bjørk.

Fremmede arter som er forhåndsutvalgt som produksjonsarter har generelt stor sjanse for å etablere og spre seg. Dette gjelder også bartrær, hvor disse er valgt ut nettopp fordi de er hardføre

⁴ Hendrichsen D., Åström J., Forsgren E., Skarpaas O. 2015. Fremmede arter, spredningsveier og økologisk risiko. NINA Rapport 1091.

⁵ Kyrkjeeide, M.O., Often, A., Olsen, S.L., Myklebost, H.E., Hagelin, J., Ruano, M., Frivoll, V. & De Stefano, M. 2017. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær Nord-Norge. NINA Rapport 1427.

⁶ Olsen, S., L., Stabbetorp, O., Skarpaas, O., Often, A., Gajda, H. 2016. Kartlegging av spredning av fremmede bartrær: med fokus på vrifuru (*Pinus contorta*) og lutzgran (*Picea x lutzii*). NINA Rapport 1231.

⁷ H. Sandvik 2012. Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold. DN-utredning 8-2012.

⁸ Nygaard, P.H. & Øyen, B.-H. 2017. Spread of the Introduced Sitka Spruce (*Picea sitchensis*) in Coastal Norway Forests 2017, 8, 24

⁹ Olsen, S.L., Kyrkjeeide, M.O., Myklebost, H.E., Jackson, C. & Gasteringer, M.-M. 2019. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær: Helgelandskysten. NINA Rapport 1728. Norsk institutt for naturforskning.

¹⁰ Elven mfl. 2018. Larix sibirica, vurdering av økologisk risiko. Fremmedartslista 2018. Artsdatabanken. Hentet 17. august 2021 fra <https://www.artsdatabanken.no/fab2018/N/536>

¹¹ Sandvik, H. 2012. Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold. DN-utredning 8-2012.

og vil kunne vokse godt i det norske klimaet¹². Sprednings- og etableringspotensial hos trærne vil variere og påvirkes blant annet av topografi, vegetasjonsdekke og naturtyper på stedet. Vindutsatte områder som bakketopper og åpne landskapstyper vil være spesielt utsatt for spredning. Frøenes mulighet til å etablere seg vil være høyest i naturtyper som er åpne og/eller kulturpåvirket, slik som hei, ur, myr og noen typer skog^{2, 13, 14}. Modelleringer gjort på frøspredning viser at frø fra sibirlerk vil kunne spre seg i overkant av 1,3 kilometer ved en gitt vindhastighet på 10 m/s. Dette øker til 2,6 kilometer ved en vindhastighet på 20 m/s². Selv om disse lange spredningsdistansene vil gjelde kun et lite antall frø (~1/1000 eller færre) så ligger det allikevel en tydelig mulighet for spredning ved en tidshorisont gjennom hele treets kjønnsmodne levetid (ca. 12 – 40 år).

All utsetting av fremmede arter medfører uansett en viss økologisk risiko og utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål skal derfor omsøkes til forvaltningsmyndigheten i forkant. Under behandling av søknaden vil forvaltningsmyndigheten vektlegge både tiltakets mulige effekt på naturmangfoldet og den samfunnsmessige interessen i å få gjennomført tiltaket^{15, 16}.

Om området for utplanting:

Det omsøkte plantefeltet ligger på eiendommen 56/4 i Vestvågøy kommune. I vest er eiendommen avgrenset av Storfjorden (ca. 100 meter fra plantefeltet) og i øst ligger det et lavt område med heier/fjell. Høydeforskjellen mellom plantefeltet og hei-/fjellområdet laveste punkt er om lag 200 høydemeter. Generelt ligger høydeforskjellen på 300-400 høydemeter. Fjorden og hei-/fjellområdet danner altså naturlige spredningshinder langs en nord-sydgående akse på hver sin side av eiendommen.

Det er ikke registrert spesielle forekomster av verdifull natur på eller ved omsøkte plantefeltet. Det er registrert en forekomst av naturbeitemark (DN-håndbok 13) om lag 2,9 km sørvest for eiendommen, på andre siden fjorden. Samtidig er det registrert en forekomst av strandeng/strandsump nordøst for eiendommen (om lag 1,6 km fra plantefeltet) og en forekomst av rasmark i sørøst (om lag 3 km fra plantefeltet) (begge forekomstene registrert etter DN-håndbok 13). Strandeng/strandsumpen og rasmarken ligger skjult bak hei-/fjellområdet øst for eiendommen.

Vår vurdering:

Det er ikke noen naturforekomster med registrert verdi i umiddelbar nærhet til det omsøkte plantefeltet. Avstanden til de nærmeste (fra om lag 1,6 – 3 km) ligger allikevel fortsatt innenfor kjent spredningsavstand for lutzgran ved høye vindhastigheter. På bakgrunn av terrengets beskaffenhet, med fjord og hei-/fjellområder som naturlige spredningshindre, anser vi allikevel risikoen for uønsket spredning til disse områdene som lav.

En søknad som innebærer et skifte av treslag, vil normalt sett ha høyere terskel for innvilgelse enn der det handler om en forynging av samme treslag i etterkant av hugst. Søknaden innebærer et treslagsskifte fra sitkagran til lutzgran og sibirlerk. Lutz og sitka er i Artsdatabankens risikovurdering vurdert som om det skulle vært snakk om én art da deres egenskaper er meget like med tanke på spredning og risiko (lutz er en krysning mellom sitka og kvitgran). Vi anser derfor ikke skiftet fra sitka

¹² Hendrichsen mfl. 2015. Fremmede arter, spredningsveier og økologisk risiko. NINA Rapport 1091.

¹³ Kyrkjeide mfl. 2017. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær Nord-Norge. NINA Rapport 1427.

¹⁴ Olsen mfl. 2016. Kartlegging av spredning av fremmede bartrær: med fokus på vrifuru (*Pinus contorta*) og lutzgran (*Picea x lutzii*). NINA Rapport 1231.

¹⁵ Miljøverndepartementet 2012. Veileder til forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål.

¹⁶ Naturmangfoldloven § 14 første ledd, om vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser.

til lutz for å være av betydning for søknaden da det ikke vil gi noen forskjell i belastningen på området. Sibirlerk er av Artsdatabanken regnet for å ha et betydelig lavere skadepotensiale for norsk natur enn både sitka- og lutzgran. I så måte medfører heller ikke treslagsskiftet fra sitka til sibirlerk, noen form for økt belastning på området.

Vi vurderer tiltaket til å ikke medføre noen økt samlet belastning på området som helhet og dermed er tiltaket heller ikke egnet til å medføre nevneverdige ulemper for naturmangfoldet. I vår vurdering vektlegger vi at det er snakk om lovpålagt forynging av et tidligere plantefelt og at treslagssammensetningen som er valgt trolig vil medføre en redusert belastning på naturmangfoldet. Statsforvalteren ser det også som positivt at kombinasjonen av treslag samtidig vil kunne gi en mer bærekraftig økonomi ved fremtidig avvirkning av feltet. Det er satt vilkår til dispensasjonen som skal sørge for å hindre en eventuell uforutsett spredning av plantene.

På denne bakgrunnen innvilges søknaden.

Med hilsen

Mia Marthinus Husdal (e.f.)
underdirektør

Magne Hestem
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent